

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานศึกษานิติบุคคลย่อมมีสิทธิหน้าที่หรืออำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และบอกวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งที่กำหนดไว้ในกฎหมาย คือ เป็นส่วนราชการที่มีสภาพเป็นนิติบุคคล ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ สถานศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษารับผิดชอบตามที่กำหนดไว้ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาโดยตรง เช่นเดียวกับสถานศึกษาไม่เป็นนิติบุคคล ส่วนอำนาจหน้าที่ที่เพิ่มขึ้น ในฐานะนิติบุคคล กำหนดไว้ในมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลมีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้จ่ายและจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาที่เป็นราชพัสดุ ตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุและที่เป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งจัดหารายได้จากการบริหารสถานศึกษาและเก็บค่าธรรมเนียมสถานศึกษาที่ไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบาย วัตถุประสงค์ และภารกิจของสถานศึกษา สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลตามเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าว นอกจากจะมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้ถือปฏิบัติแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการดำเนินกิจการหรือบริหารงานทั้งงานวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไป ให้มีประสิทธิภาพโดยยึดหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School based management) และหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good governance) ที่ยึดหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า เป็นเครื่องมือในการนำวิสัยทัศน์ และนโยบายไปสู่การปฏิบัติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 78)

ภารกิจของสถานศึกษา คือ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยมีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นแนวในการจัดการศึกษา (ประชุม บำรุงจิตร์. 2551 : 13) การบริหารงานวิชาการเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารสถานศึกษา ทั้งนี้ เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา ก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ งานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน โดยทุกฝ่ายจะต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

2

โดยเฉพาะผู้บริหารต้องมีความเข้าใจขอบข่ายภาระหน้าที่ของการบริหารงานวิชาการเป็นอย่างดี การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญยิ่ง เพราะงานวิชาการช่วยพัฒนาสติปัญญา ความนึกคิดของ ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีคุณค่าในสังคม ดังนั้น งานวิชาการจึงถือเป็นงานสำคัญอันดับหนึ่ง ของการบริหารการศึกษา งานวิชาการจะดีมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารและครูเท่านั้น ซึ่งจะเห็นได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญยิ่งในโรงเรียน การบริหารงานวิชาการ ที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน (ฉลาด นิลพงษ์. 2547 : 3)

การบริหารแบบมีส่วนร่วม จึงเป็นกลยุทธ์หนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลง การที่จะบริหารงานโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ และมี ประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนควรได้นำหลักการมีส่วนร่วม ที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น ครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า ตัวแทนนักเรียนร่วมรับผิดชอบ ตัดสินใจในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของ และร่วมจัดการศึกษามากขึ้น ซึ่ง สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้อง สร้างความเข้มแข็งในการบริหารโรงเรียนได้ อย่างต่อเนื่อง (ยุทธศิลป์ พานนนท์. 2546 : 3) และสอดคล้องกับ ชงชัย สันติวงษ์ (2543 : 138 – 139) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมในการบริหาร คือ วิธีบริหารที่ผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการได้เปิด โอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านต่าง ๆ เช่น การให้มีส่วนร่วมในการ วางแผน ช่วยเสนอแนะข้อคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของนักบริหาร ตลอดจนการให้โอกาส และมีอิสระกับกลุ่มที่จะตัดสินใจทำงานเองภายใต้เป้าหมายและนโยบายที่มอบหมายไว้ให้อย่าง กว้าง ๆ ซึ่งประโยชน์ของวิธีการจัดการโดยให้มีส่วนร่วมในการบริหารนั้น คือ ช่วยให้มีโอกาส ได้รับความทราบข้อเท็จจริงของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ณ จุดปฏิบัติ ช่วยให้มีโอกาสได้รับข้อคิดเห็นใหม่ ช่วยส่งเสริมกำลังใจลูกน้อง ช่วยให้เกิดการติดต่อสื่อสารที่ดีขึ้น

การติดต่อสื่อสารเป็นตัวแปรหลักประการหนึ่งในการศึกษาองค์การ การจัดการ และ พฤติกรรมการบริหาร เพราะในการบริหารนั้น คนจะมาจากที่ต่าง ๆ เพื่อมาทำงานร่วมกัน และ การจะทำงานร่วมกันได้ด้วยดีนั้นก็จะต้องอาศัยการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เพื่อเป็นเครื่องบอก ว่า ใครจะต้องทำอะไร เมื่อไร และจะแบ่งกันปฏิบัติหน้าที่อย่างไร การสื่อสารจะเป็นการประสาน ผลงานของสมาชิกในองค์การเข้าด้วยกัน โดยทำหน้าที่เปลี่ยนแผนไปสู่การปฏิบัติงาน แบ่งงาน สมาชิกในองค์การ ปฏิบัติตามแผน รายงานผล ควบคุมการปฏิบัติ ฯลฯ องค์การอาศัยการสื่อสาร เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ หากขาดการติดต่อสื่อสารแล้ว องค์การ จะไม่สามารถผลิตผลงานใด ๆ ออกมาได้เลย การติดต่อสื่อสารจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการศึกษา พฤติกรรมการบริหาร (วันชัย มีชาติ. 2548 : 137)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา³

ถ้าการจัดการหรือการบริหารเป็นศิลปะในการทำงานให้สำเร็จโดยการบอกให้คนอื่นทำ ดังนั้น การสื่อสารก็เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการหรือการบริหาร และเป็นภารกิจของผู้บริหารที่ไม่ควรมองข้าม ภาพของผู้บริหารในทุกวันนี้ คือ ภาพของคนที่ติดต่อกับผู้อื่น อาจจะโดยการพูด การฟัง การเขียนหรือการอ่าน กิจกรรมสำคัญที่ผู้บริหารจำเป็นต้องคิดและวางแผนอยู่ตลอดเวลาเกี่ยวกับการสั่งการ และถ่ายทอดความคิดไปยังผู้รับ และผู้รับจะต้องแปลและทำความเข้าใจ ในปัจจุบันองค์กรใดก็ตามแม้ว่าจะมีการวางแผนและมีทรัพยากรมนุษย์ที่เลิศเลอ ก็จะไม่มีความหมายอะไรเลย ถ้าองค์กรขาดระบบการสื่อสารที่ดี รวดเร็ว และเด่นชัด ดังนั้น อาจจะกล่าวได้ว่า การสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญที่กำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร และได้มีการประมาณการว่าสัดส่วนของเวลาที่ผู้บริหารใช้สื่อสารกับลูกน้องร้อยละ 70 เพื่อการทำงาน แต่ก็ไม่ได้มีการยืนยันว่าเวลาที่เหลืออีกร้อยละ 30 เป็นสิ่งที่เรียกว่านอกเหนือจากงานผู้บริหารนำไปใช้เพื่อการอ่าน การเขียน และโทรศัพท์ นั่นก็แสดงว่าในวันหนึ่ง ๆ เป็นการสื่อสารหรือติดต่อกับผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น การสื่อสารจึงเป็นส่วนสำคัญในการบริหารงาน เพราะจะทำให้เกิดความเข้าใจและเกิดประสิทธิภาพในการทำงาน (พงศ์ หรดาล. 2549 : 131 – 132)

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ของ นายพิชัย ก้อนนาค รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 นายเชาวลิต คงคาดิษฐ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนองไม้ซุง นางสาวสุนิษา คงสุวรรณ รองผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา (ขวัญสุดา วงษ์แหยม. 2551 : 51 – 52) พบว่า 1) วัฒนธรรมขององค์กร ไม่มีการเปลี่ยนแปลง สมาชิกในองค์กรขาดความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาการปฏิบัติงาน 2) ไม่เปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ ผู้บริหารยังคงใช้ระบบควบคุม ไม่กระจายอำนาจการตัดสินใจ ในองค์กร ไม่เปิดโอกาสให้มีการตัดสินใจ ซักถาม เสนอแนะข้อคิดเห็น 3) ผู้นำองค์กรไม่มีความสามารถเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง รอคอยปัญหา และโทษคนอื่น รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่ทำให้เกิดปัญหานั้น 4) ผู้นำองค์กรไม่สนใจใฝ่รู้ ขาดแรงใฝ่ดีในทางสร้างสรรค์ ไม่ยอมเรียนรู้จากผู้อื่น รวมทั้งพยายามปกป้องความคิดเห็นของตนเองโดยไม่พิจารณาแนวคิดของผู้อื่น 5) การสื่อสารภายในองค์กรไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการปิดกั้นข้อมูล การรับข้อมูลฝ่ายเดียว การพยายามสร้างหรือบิดเบือนข้อมูล เป็นต้น รวมทั้งการไม่มีระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารที่ดี ทำให้การตัดสินใจเกิดจากประสบการณ์มากกว่าการใช้ข้อมูล 6) บุคลากรสนใจในแต่เฉพาะงานของตน ไม่ให้ความสำคัญและไม่สนใจงานอื่น ทั้ง ๆ ที่หน่วยงานเกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กันในระบบองค์กร 7) ผู้บริหารมองไม่เห็นปัญหาที่องค์กรเผชิญอยู่ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาภายใน เช่น ระบบงานที่ไม่ชัดเจน บรรยากาศการทำงานไม่โปร่งใส เป็นต้น หรือปัญหาภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงของสังคมด้าน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

4

ต่าง ๆ ที่มีผลกระทบองค์กร การแข่งขันสูง การปรับตัวขององค์กรอื่น เป็นต้น 8) วัฒนธรรมการทำงานขององค์กรที่เน้นการจับผิดมากกว่าการให้ความไว้วางใจ 9) บรรยากาศการทำงานไม่ทำทนาย ความรู้ ความสามารถของบุคลากร 10) ผู้บริหารไม่เรียนรู้ให้มีการพัฒนาเฉพาะบุคลากรระดับล่างเท่านั้น 11) ไม่มีการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ขึ้นในองค์กร 12) ไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาความสามารถของบุคลากร 13) ไม่มีระบบงาน และกลไกที่เป็นมาตรฐานสำหรับองค์กร

จากปัญหาดังกล่าว คือ การที่บุคลากรสนใจในแต่เฉพาะงานของตน ไม่ให้ความสำคัญและไม่สนใจงานอื่น ทั้ง ๆ ที่หน่วยงานเกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กันในระบบองค์กร และสมาชิกในองค์กรขาดความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาการปฏิบัติงาน น่าจะเกิดจากสาเหตุของระบบการติดต่อสื่อสารภายในองค์กรที่ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการปิดกั้นข้อมูล การรับข้อมูลฝ่ายเดียว การพยายามสร้างหรือบิดเบือนข้อมูล เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู กับพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 อย่างเป็นระบบ ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าน่าจะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการปรับปรุง และนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษานี้ ทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐานด้านระดับพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งผลการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางให้กับผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารของตนเอง เพื่อให้ครูได้มี

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

5

ส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา และก่อให้เกิดประสิทธิภาพกับองค์กรมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา กับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในปีการศึกษา 2554 จำนวน 1,840 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในปีการศึกษา 2554 จำนวน 320 คน โดยผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในสถานศึกษา จำนวน 3 กลุ่มสาระ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครซี (R.V.Krejcie) และมอร์แกน (D.W.Morgan) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2549 : 50 – 51) ซึ่งวิธีสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลากเพื่อคัดเลือกให้เหลือกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปร 2 ตัวแปร คือ

2.1 พฤติกรรมการติดต่อสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1.1 ด้านการส่งสาร

2.1.2 ด้านการใช้สาร

2.1.3 ด้านการใช้ช่องทางในการติดต่อสื่อสาร

2.1.4 ด้านการรับสาร

2.2 การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

5 งาน คือ

2.2.1 หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร

2.2.2 การจัดการเรียนการสอน

2.2.3 การวัดผลและประเมินผล

2.2.4 การนิเทศภายในสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

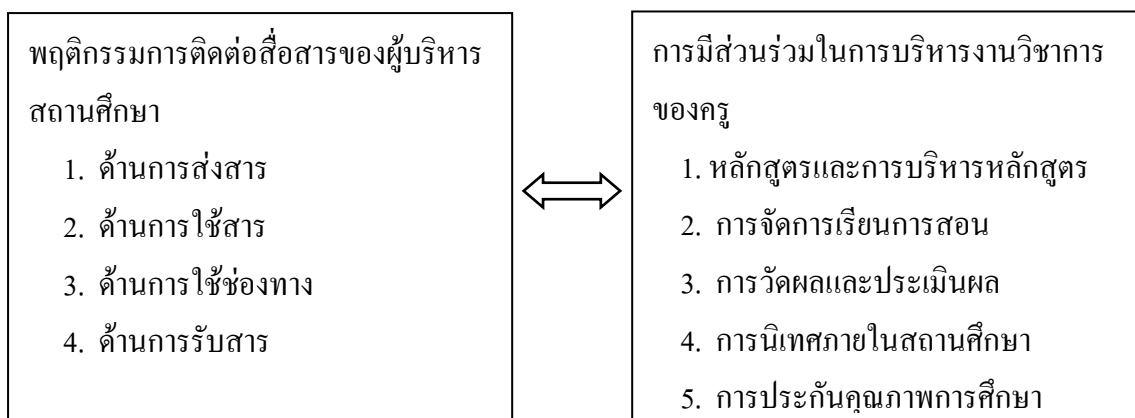
2.2.5 การประกันคุณภาพการศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา กับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารตามแนวคิดของ ภารดี อนันต์นาวิ (2551 : 151) ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ ด้านการส่งสาร ด้านการใช้สาร ด้านการใช้ช่องทางในการติดต่อสื่อสาร และด้านการรับสาร และตามหลักของการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิผล ของ รัตติกรณ์ จงวิศาล (2550 : 233 – 234) คือ ถูกต้อง สั้น กระชับ ชัดเจน ตรงเป้าหมาย ง่าย และมีการทบทวน และการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ตามแนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของ ภารดี อนันต์นาวิ (2551 : 281) กระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 29 – 30) กมล ภูประเสริฐ (2547 : 9) ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2546 : 9 – 10) ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 3 – 4) จันทรานี สงวนนาม (2545 : 145) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2545 : 184) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2545 : 111) และ วินิจ เกตุจำ (2543 : 1 – 2) และกำหนดเป็นขอบข่ายในการวิจัยครั้งนี้ 5 งาน คือ หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล การนิเทศภายในสถานศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา จึงนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

7

นियามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมการติดต่อสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู หมายถึง ความรู้สึกและเข้าใจของครูต่อการกระทำ หรือการแสดงออก ของผู้บริหารสถานศึกษา ในการถ่ายทอดหรือแลกเปลี่ยนความคิด ความคิดเห็น ข้อเท็จจริง ความรู้สึก หรือข่าวสาร ซึ่งอาจจะเป็น คำพูด ตัวอักษร สัญลักษณ์ ตลอดจนลักษณะท่าทาง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความรวดเร็ว และเกิดประสิทธิภาพ โดยวัดจากการรับรู้ของครู ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 ด้านการส่งสาร หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่งข้อมูลข่าวสาร ต่าง ๆ โดยการชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มอบหมายงานตามความรู้ความสามารถ และความถนัด โดยมีการเตรียมการอย่างรอบคอบ ให้โอกาสครูได้ปฏิบัติงาน แสดงความไว้วางใจครูในการแสดง ความคิดเห็นหรืออภิปราย มีการแสดงออกอย่างเหมาะสมในโอกาสต่าง ๆ และเป็นกันเองในการติดต่อสื่อสาร

1.2 ด้านการใช้สาร หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการใช้ข้อมูล ข่าวสาร โดยใช้ภาษาเขียนที่เป็นลายลักษณ์อักษร ภาษาพูด ภาษาท่าทาง ให้คำแนะนำ ต่อการปฏิบัติงานของครู และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารก่อนแจ้งให้ครูทุกคนทราบ

1.3 ด้านการใช้ช่องทางในการติดต่อสื่อสาร หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา ใช้บันทึกข้อความ จดหมาย ข่าว หนังสือสั่งการ หนังสือเวียน ประกาศ รายงาน การประชุม การอบรมสัมมนา การสัมภาษณ์ เอกสาร การติดต่อสื่อสารด้วยตนเอง หรือการสื่อสาร ผ่านคนอื่น การใช้เครื่องขยายเสียง โทรศัพท์ ฯลฯ

1.4 ด้านการรับสาร หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาใช้ในการอ่าน การฟัง การมองเห็น การได้ยิน การรับรู้ การเข้าใจความคิด ตลอดจนความรู้สึกของผู้รับสาร

2. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู หมายถึง การที่ครูมีส่วนร่วมในการ บริหารงานวิชาการ ในการร่วมคิด หรือร่วมตัดสินใจ หรือร่วมปฏิบัติ หรือร่วมประเมินผลอย่างใด อย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง เพื่อให้งานวิชาการของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพ โดยวัดจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู ที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ 5 งาน โดยมีรายละเอียดของแต่ละงาน ดังนี้

2.1 หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร หมายถึง การที่ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำ หลักสูตร การกำหนดจุดมุ่งหมาย การคัดเลือกเนื้อหา การจัดครูประจำชั้น การจัดการเรียน การสอน การสนับสนุนเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ การนำหลักสูตรไปใช้ การติดตามและการประเมินผล การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

2.2 การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การที่ครูมีส่วนร่วมในการจัดให้มีการประชุม
อบรม สัมมนาทางวิชาการทั้งในและนอกโรงเรียน มีการจัดทำแผนการสอน บันทึกการสอน
เอกสารประกอบการสอนต่าง ๆ การสอนซ่อมเสริม เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ครูซึ่งเป็น
ผู้ปฏิบัติงานโดยตรงมีความรู้ ความสามารถ เข้าใจในหลักการและวิธีการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการ
จัดการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ที่เน้นทักษะและกระบวนการคิด
วิเคราะห์ นำไปสู่การให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และเรียนรู้ตามศักยภาพของแต่ละ
บุคคล

2.3 การวัดผลและประเมินผล หมายถึง การที่ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการจัดระบบ
การเก็บข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จัดทำข้อสอบมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อ
ปรับปรุงการเรียนการสอน แจ้งผลการเรียนให้ผู้ปกครองทราบ เพื่อช่วยพัฒนาผลการเรียนการสอน
ของนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาต้องเป็นผู้นำและเป็นผู้ให้การสนับสนุนครู ในการ
จัดสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผลการดำเนินการสอน เพื่อจะได้สร้างความก้าวหน้าของ
ผู้เรียนได้ถูกต้อง

2.4 การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง การที่ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน
ดำเนินการนิเทศภายใน กำหนดจุดมุ่งหมายในการนิเทศ การคัดเลือกคณะกรรมการนิเทศ การจัด
สัมมนาอบรม การนิเทศ การจัดให้มีการสาธิตการสอน การจัดสร้างเครื่องมือสำหรับการนิเทศ
การประเมินผลการนิเทศเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนจนถึงการ
ติดตาม แนะนำ ระบบงานวิชาการและการเรียนการสอนในสถานศึกษา

2.5 การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การที่ครูมีส่วนร่วมในการกำหนด
เป้าหมายและวิธีการดำเนินงาน การลงมือปฏิบัติตามแผน การบันทึกข้อมูล ร่วมกันเพื่อตรวจสอบ
การดำเนินงาน เพื่อหาข้อบกพร่อง และการร่วมกันพัฒนา ปรับปรุงแก้ไข ส่วนที่บกพร่อง โดยมุ่งให้
การจัดการศึกษาของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง
ชุมชน

3. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนของรัฐบาลที่เปิดสอน ตั้งแต่ระดับช่วงชั้นที่ 1 ช่วงชั้น
ที่ 2 และ ช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

4. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ รองผู้อำนวยการโรงเรียน
หรือ ผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1

5. ครู หมายถึง ครูผู้สอนและปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา⁹

สมมุติฐานการวิจัย

พฤติกรรมการติดต่อสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ กับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา กับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
2. ผลการวิจัย สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษา ได้นำมาปรับปรุงและพัฒนาพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารของตน และการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู ให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ผลการวิจัย สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้นำไปประยุกต์ใช้ให้ตรงกับปัญหาและความต้องการในหน่วยงาน ซึ่งจะทำได้พัฒนาพฤติกรรม การติดต่อสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู เพื่อให้การบริหารองค์การเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น